

ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS

(viies koda laiendatud koosseisus)

11. veebruar 1999*

[...]

Riigiabi - Õhustransport - Maksumeede - Tühistamishagi - Vastuvõetamatus

Kohtuasjas T-86/96,

Arbeitsgemeinschaft Deutscher Luftfahrt-Unternehmen, Saksa õiguse alusel asutatud ühendus, mille asukoht on Bonn ja mille koosseisu kuuluvad järgmised liikmed:

- **Aero Lloyd Flugreisen GmbH & Co. Luftverkehrs-KG**, Saksa õiguse alusel asutatud äriühing, asukoht Oberursel (Saksamaa),
- **Air Berlin GmbH & Co. Luftverkehrs KG**, Saksa õiguse alusel asutatud äriühing, asukoht Berliin,
- **Condor Flugdienst GmbH**, Saksa õiguse alusel asutatud äriühing, asukoht Kelsterbach (Saksamaa),
- **Germania Fluggesellschaft mbH**, Saksa õiguse alusel asutatud äriühing, asukoht Berliin,
- **Hapag-Lloyd Fluggesellschaft mbH**, Saksa õiguse alusel asutatud äriühing, asukoht Langenhagen (Saksamaa),
- **LTU Lufttransport Unternehmen GmbH & Co. KG**, Saksa õiguse alusel asutatud äriühing, asukoht Düsseldorf (Saksamaa),

ja

Hapag-Lloyd Fluggesellschaft mbH, Saksa õiguse alusel asutatud äriühing, asukoht Langenhagen, tegutsedes iseenda nimel,

esindaja: *Rechtsanwalt* Gerrit Schohe, Hamburg, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o Marc Baden, 34b Rue Philippe II,

hagejad,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: õigustalituse ametnikud Anders Jessen ja Paul Nemitz, keda abistasid advokaadid Hans-Jürgen Rabe ja Georg M. Berrisch, Hamburg ja

* Kohtumenetluse keel: saksa

Brüssel, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o õigustalituse ametnik Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

kostja,

mille esemeks on nõue tühistada komisjoni 13. märtsi 1996. aasta otsus 96/369/EÜ Saksa lennuettevõtjatele amortisatsioonina antava maksualase abi kohta (EÜT 1996 L 146, lk 42),

EUROOPA ÜHENDUSTE ESIMESE ASTME KOHUS

(viies koda laiendatud koosseisus),

koosseisus: koja esimees J. D. Cooke, kohtunikud R. García-Valdecasas, P. Lindh, J. Pirrung ja M. Vilaras,

kohtusekretär: ametnik J. Palacio González,

arvestades kirjalikus menetluses ja 29. oktoobri 1998. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Vaidluse aluseks olevad asjaolud

1. 1965. aastal kehtestati Saksamaa Liitvabariigi maksuõiguses Einkommensteuer-Durchführungsverordnungi (tulumaksu kohaldamist käsitlev rakendusmäärus, edaspidi „EStDV”) paragrahv 82f. Selle sättega kehtestati kindlaksmääratud perioodiks teatud kategooriasse kuuluvate kaubalaevade, kalapaatide ja lennukite soetusmaksumuse erandlik amortisatsioonikäsitlus.

2. Selle käsitluse kohaselt oli uue lennuki soetanud ettevõtjatel võimalik soetamise aastal ja neljal järgneval aastal erandkorras amortiseerida kogu soetusmaksumus kuni 30% ulatuses. Selle erandliku amortisatsiooni võis ettevõtja oma äranägemisel jaotada esimese viie aasta peale. Nimetatud perioodi lõpul tuli soetusmaksumuse jääk amortiseerida lineaarse meetodi kohaselt. Kõnealuse sätte kohaldamisalasse kuulusid Saksamaal registreeritud lennukid, mida kasutati rahvusvaheliseks kauba- või reisijateveoks või muude äriteenuste osutamiseks väljaspool Saksamaad.

3. 1986. aastal pikendati EStDV paragrahvi 82f kehtivust kuni 31. detsembrini 1994.

4. 21. aprillil 1993 teavitas komisjon EÜ asutamislepingu artikli 93 lõike 1 alusel Saksamaa valitsust, et kõnealuse amortisatsioonikäsitluse näol on tegemist eksisteeriva abisüsteemiga, mis on kokkusobimatu asutamislepingu artikliga 92 (EÜT 1993, C 289, lk 2). Komisjon tegi

ettepaneku sellise abi kaotamiseks tsiviillennunduse sektoris hiljemalt 1. jaanuariks 1994. Antud asi registreeriti numbri E 4/93 all.

5. Oma 8. septembri 1993. aasta kirjas teatas Saksamaa valitsus komisjonile kavatsusest pikendada EStDV paragrahvi 82f kehtivust 1. jaanuarist 1995 kuni 31. detsembrini 1999. Sätte kehtivust pikendatigi 13. septembri 1993. aasta Standortsicherungsgesetziga (seadus maksustamistingimuste parandamise kohta eesmärgiga tagada Saksamaa ettevõtjate positsioon Euroopa ühisturul; Bundesgesetzblatt I, lk 1569). Nimetatud seaduse jõustumise eeltingimuseks seati selle eelnev heakskiitmine komisjoni poolt (Standortsicherungsgesetzi artikli 20 lõige 2).

6. Komisjon asus seisukohale, et 8. septembri 1993. aasta kirjas teatas Saksamaa valitsus EÜ asutamislepingu artikli 93 lõike 3 alusel uuest abist, ja registreeris selle numbri N 640/93 all.

7. 8. detsembril 1993 otsustas komisjon algatada neis kahes asjas (E 4/93 ja N 640/93) asutamislepingu artikli 93 lõikes 2 ette nähtud menetluse. Euroopa Ühenduste Teatajas 19. jaanuaril 1994 avaldatud teatistes kutsus komisjon ametlikult liikmesriike ja kõiki asjassepuutuvaid kolmandaid isikuid üles esitama omapoolseid kommentaare kõnealuste meetmete kohta (EÜT 1994 C 16, lk 3).

8. 29. novembril 1995 võttis komisjon vastu otsuse C (95) 3319 lõplik Saksa lennuettevõtjatele amortisatsioonina võimaldatava maksualase abi kohta (edaspidi „otsus C 3319”). Sisuliselt keelati selle otsusega Saksamaal pikendada EStDV paragrahvi 82f kehtivust 1. jaanuarist 1995 kuni 31. detsembrini 1999.

9. Esimese Astme Kohtu kantseleisse 28. veebruaril 1996 saabunud hagiavaldusega, mis registreeriti numbri T-25/96 all, esitasid hagejad hagi otsuse C 3319 tühistamise nõudes.

10. 13. märtsil 1996 võttis komisjon vastu otsuse 96/369/EÜ Saksa lennuettevõtjatele amortisatsioonina antava maksualase abi kohta (EÜT 1996 L 146, lk 42; edaspidi „vaidlustatud otsus”).

11. Otsuse 96/369 põhjenduste viimases lõigus märgitakse:

„[Otsus C 3319] ... tuleks tühistada, kuna selle saksakeelne sõnastus sisaldas arvukalt vigu, ehkki sisuliselt oli tegemist samasuguse otsusega nagu käesolev otsus.”

12. Otsuse resolutiivosa oli järgmine:

„Artikkel 1

[EStDV paragrahvi] 82f sätete, millega kehtestati lennuettevõtjatele erandlik amortisatsioonina antav abi, kehtivuse pikendamine 1. jaanuarist 1995 kuni 31. detsembrini 1999 on käsitletav riigiabina, mis on kokkusobimatu ühisturuga EÜ asutamislepingu artikli 92 tähenduses ja EMP lepingu artikliga 61.

Artikkel 2

Saksamaa peab artiklis 1 viidatud abimeetme lõpetama alates 1. jaanuarist 1995.

[...]

Artikkel 4

Menetlus, mis puudutab artiklis 1 viidatud Saksamaa maksuõigussätteid kuni 31. detsembrini 1994 kehtivas sõnastuses, lõpetatakse.

Artikkel 5

[...] otsus [C 3319] [...] tühistatakse.

Artikkel 6

Käesolev otsus on adresseeritud Saksamaa Liitvabariigile.”

13. Esimese Astme Kohus otsustas oma 14. märtsi 1997. aasta määruses kohtuasjas T-25/96: Arbeitsgemeinschaft Deutscher Luftfahrt-Unternehmen ja Hapag-Lloyd vs. komisjon (EKL 1997, lk II-363), et pärast vaidlustatud otsuse vastuvõtmist on otsuse C 3319 vastu esitatud hagi muutunud otstarbetuks, mistõttu puudub vajadus kohtuotsust teha.

Menetlus ja poolte nõuded

14. Hagejad algatasid käesoleva hagimenetluse Esimese Astme Kohtu kantseleisse 31. mail 1996 esitatud hagimenetlusega.

15. Komisjon esitas 16. septembril 1996. aastal esitatud eraldi dokumendis mittevastuvõetavuse vastuväite vastavalt kodukorra artiklile 114. Hagejad esitasid oma märkused selle vastuväite kohta 15. novembril 1996.

16. Oma 8. juuli 1997. aasta määrusega otsustas Esimese Astme Kohus lükata selle vastuväite kohta otsuse tegemise edasi kuni lõpliku kohtuotsuse tegemiseni.

17. 10. detsembril 1997 Esimese Astme Kohtusse eraldi saabunud dokumendiga esitasid hagejad ajutiste meetmete kohaldamise taotluse, mille Euroopa Esimese Astme Kohtu neljanda, laiendatud koja esimees kohtuasjas T-86/96 R: Arbeitsgemeinschaft Deutscher Luftfahrt-Unternehmen ja Hapag-Lloyd vs. komisjon 2. aprillil 1998 tehtud määrusega rahuldamata jättis (EKL 1998, lk II-641).

18. Kuulanud ära ettekandja-kohtuniku ettekande, otsustas Esimese Astme Kohus (viies koda laiendatud koosseisus) algatada suulise menetluse ilma ettevalmistavate uurimistoiminguteta. Oma 1. oktoobri 1998. aasta kirjas palus Esimese Astme Kohus pooltel siiski esitada mitmeid dokumente ja vastata teatud küsimustele. Hagejad ja komisjon täitsid selle palve tähtaegselt.

19. Poolte kohtukõned ja vastused Esimese Astme Kohtu küsimustele kuulati ära 29. oktoobril 1998 toimunud kohtuistungil.

20. Hagejad paluvad Esimese Astme Kohtul

- tunnistada hagi vastuvõetavaks;
- tühistada vaidlustatud otsus ulatuses, mis puudutab EStDV paragrahvi 82f kehtivuse pikendamist 1. jaanuarist 1995 kuni 31. detsembrini 1999;

- mõista kohtukulud välja komisjonilt.

21. Komisjon palub Esimese Astme Kohtul

- tunnistada hagi vastuvõetamatuks;
- jätta hagi põhjendamatusesse tõttu läbi vaatamata;
- mõista kohtukulud välja hagejatelt.

Vastuvõetavus

Poolte argumendid

22. Komisjon väidab, et hagi on vastuvõetamatu, kuna vaidlustatud otsus ei puuduta hagejaid isiklikult asutamislepingu artikli 173 neljanda lõigu tähenduses.

23. Komisjon juhib tähelepanu asjaolule, et 5. juuni 1996. aasta otsuses kohtuasjas T-398/94: Kahn Scheepvaart vs. komisjon (EKL 1996, lk II-477, punkt 39) otsustas Esimese Astme Kohus, et EStDV paragrahv 82f on üldiselt kohaldatav maksuõigusnorm. Komisjon väidab, et vaidlustatud otsus puudutab nimelt seda õigusnormi. Seega on tegemist üldkohaldatava meetmega, mis ei saa isiklikult puudutada ühtki isikut peale selle isiku, kellele see oli adresseeritud, ehk Saksamaa.

24. Komisjoni väitel ei puuduta otsus hagejaid isiklikult ka neile omase tunnuse tõttu või neid iseloomustava faktilise olukorra tõttu, mis neid kõigist teistest isikutest eristab (vt 15. juuli 1963. aasta otsus kohtuasjas 25/62: Plaumann vs. komisjon, EKL 1963, lk 95, punkt 107).

25. Hagejate väitel tuleb hageva ühenduse Arbeitsgemeinschaft Deutscher Luftfahrt-Unternehmen (edaspidi „ADL”) kaebeõigust eristada hageva ettevõtja Hapag-Lloyd Fluggesellschaft mbH (edaspidi „HLF”) kaebeõigusest.

26. ADLi puhul tuleb ebaoluliseks lugeda asjaolu, et vaidlustatud otsuse näol on tegemist üldkohaldatava meetmega. Riigiabi puudutav ühenduse hagi on vastuvõetav ainult tingimusel, et vaidlustatud otsus mõjutab ühenduse positsiooni komisjoni koostööpartnerina (vt 2. veebruari 1988. aasta otsus liidetud kohtuasjades 67, 68 ja 70/85: Van der Kooy jt vs. komisjon (EKL 1988, lk 219) ja 24. märtsi 1993. aasta otsus kohtuasjas C-313/90: CIRFS jt vs. komisjon (EKL 1993, lk I-1125)).

27. Käesolevas asjas kinnitavad ADLi kui koostööpartneri positsiooni järgmised tegurid:

- ADLi funktsioon kõikide Saksamaal asutatud eraõiguslike lennuettevõtjate huvide esindamisel ja kaitsmisel;
- ADLi kui asutamislepingu artikli 93 lõike 2 tähenduses asjassepuutuva kolmanda isiku staatus, mille tõttu komisjon oli kohustatud lubama tal osaleda samas sättes ette nähtud menetluses (vt 19. mai 1993. aasta otsus kohtuasjas C-198/91: Cook vs. komisjon, EKL 1993, lk I-2487, ja 15. juuni 1993. aasta otsus kohtuasjas C-225/91: Matra vs. komisjon, EKL 1993, lk I-3203);
- asjaolu, et ADLil oli ühenduse liikmete selgesõnaline volitus kaitsta liikmete huve selles menetluses ja et tal oli kohustus anda neile aru komisjoniga peetavate läbirääkimiste tulemuste kohta;

- ADLi aktiivne osalemine selles menetluses, mis seisnes kirjalike märkuste esitamises 18. veebruaril ja 19. märtsil 1994; Price Waterhouse'i poolt 1994. aasta märtsis koostatud eksperdiarvamuse esitamine; osalemine 30. märtsil 1995 toimunud kohtumisel, millel käsitleti 1995. aasta veebruaris Jet Finance'i koostatud esialgset eksperdiarvamust; ning mitteametlikud suhted transpordi peadirektoraadi ja komisjoni transpordivolinikuga;

- ADLi kui Saksamaa valitsuse, täpsemalt transpordiministeeriumi privilegeeritud koostööpartneri staatus: ADL osales mitmetel kohtumistel, kus ta erinevate pädevate föderaalministeeriumide esindajate juuresolekul toetas EStDV paragrahvi 82f kehtivuse pikendamist (vt mittevastuvõetavuse vastuväite kohta esitatud märkuste lisana K14 esitatud dokumendid).

28. Lisaks väidavad hagejad, et kutseühingutel on asutamislepingu artikli 93 lõikes 2 viidatud menetlustes privilegeeritud staatus. Kutseühingutel on liikmetega võrreldes parem positsioon asjaomase majandussektori huvide esindamiseks komisjoni ees (kohtujurist sir Gordon Slynni ettepanek eespool viidatud kohtuasjas Van der Kooy jt vs. komisjon, lk 246). Järelikult, kui komisjon võtab sellise menetluse lõpuks vastu ebasoodsa otsuse, peaks kutseühingul privilegeeritud staatuses tulenevalt olema võimalik esitada selle otsuse vastu hagi.

29. Hagejate sõnul tuleneb neist teguritest, et vaidlustatud otsus mõjutab ADLi kui komisjoni koostööpartneri staatust. Seetõttu tuleks hagejate arvates hagi menetlusse võtta.

30. Kuna hagejad on esitanud ainult ühe ühise hagiavalduse, ei ole nende väitel kohtupraktika kohaselt vajalik uurida, kas HLFil on kaebeõigus (vt eespool viidatud kohtuotsus CIRFS jt vs. komisjon, punkt 31).

31. Kui aga Esimese Astme Kohus peaks leidma, et ADLi hagi ei ole vastuvõetav, esitavad hagejad alternatiivse väite, et vaidlustatud otsus puudutab HLFi otseselt ja isiklikult.

32. Hagejate väitel puudutab vaidlustatud otsus HLFi otseselt. Esiteks on tegemist ühega neist ettevõtjatest, kes saavad kasu EStDV paragrahvi 82f sätetega loodud süsteemist, mille kehtivuse pikendamine vaidlustatud otsusega keelati (vt 17. septembri 1980. aasta otsus kohtuasjas 730/79: Philip Morris vs. komisjon, EKL 1980, lk 2671, punkt 5). Teiseks puudub Saksamaal selle otsuse rakendamisel otsustusõigus (vt kohtujurist Verloren van Themaati ettepanek kohtuasjas 11/82: Piraiki-Patraiki jt vs. komisjon, milles Euroopa Kohus tegi otsuse 17. jaanuaril 1985, EKL 1985, lk 216 ja 217).

33. Hagejate väitel puudutab vaidlustatud otsus HLFi ka isiklikult. Ehkki vaidlustatud otsuse näol on tegemist üldkohaldatava meetmega, on HLF olukorras, mis eristab teda kõigist teistest isikutest neljal põhjusel (vt eespool viidatud kohtuotsus Plaumann vs. komisjon, punkt 107, ja 18. mai 1994. aasta otsus kohtuasjas C-309/89: Codorniu vs. nõukogu, EKL 1994, lk I-1853, punkt 19).

34. Esiteks on EStDV paragrahv 82f HLFi suhtes otsekohaldatav, ilma et selleks oleks vaja võtta mingeid rakendusmeetmeid riiklikul tasandil. Nimetatud sättega ette nähtud erandliku amortisatsioonikäsitlemise kasutamise võimalus on seega otsene, tingimusteta ja isiklik eelis. Vaidlustatud otsusega võeti see eelis HLFilt alates 1. jaanuarist 1995 ära. Järelikult on selle otsuse näol HLFi puhul tegemist individuaalselt kohaldatava meetmega. Vaidlustatud otsusega keelatud meetmest kasu saajana on HLFil seega õigus esitada hagi isegi siis, kui see on adresseeritud Saksamaale (vt eespool viidatud kohtuotsus Philip Morris vs. komisjon,

punkt 5, ja 9. märtsi 1994. aasta otsus kohtuasjas C-188/92: TWD Textilwerke Deggendorf, EKL 1994, lk I-833, punkt 14).

35. Teiseks on HLFi kui asutamislepingu artikli 93 lõike 2 tähenduses asjassepuutuvale kolmandale isikule ette nähtud menetluslikud tagatised, mis annavad talle õiguse osaleda selles sättes viidatud menetluses ja esitada komisjonile omapoolseid märkusi (vt 14. novembri 1984. aasta otsus kohtuasjas 323/82: Intermills vs. komisjon, EKL 1984, lk 3809, punkt 16; eespool viidatud kohtuotsus Cook vs. komisjon, punkt 24, ja eespool viidatud kohtuotsus Matra vs. komisjon, punkt 18). Ainuüksi see asjaolu annab HLFi õiguse hagimenetluse algatamiseks, et teha kindlaks, kas tema menetluslikest tagatistest on kinni peetud ja kas vaidlustatud otsus on vastuolus ühenduse õigusega (vt 28. jaanuari 1986. aasta otsus kohtuasjas 169/84: Cofaz jt vs. komisjon, EKL 1986, lk 391, punkt 23; 15. detsembri 1992. aasta määrus kohtuasjas T-96/92 R: CCE de la Société Générale des Grandes Sources jt vs. komisjon, EKL 1992, lk II-2579, punkt 33, ja 2. aprilli 1993. aasta määrus kohtuasjas T-12/93 R: CCE Vittel ja CE Pierval vs. komisjon, EKL 1993, lk II-449, punkt 22). Seetõttu ei ole oluline, kas HLF osales asutamislepingu artikli 93 lõikes 2 ette nähtud menetluses või mitte (vt 27. aprilli 1995. aasta otsus kohtuasjas T-96/92: CCE de la Société Générale des Grandes Sources jt vs. komisjon, EKL 1995, lk II-1213, punkt 36; 27. aprilli 1995. aasta otsus kohtuasjas T-12/93: CCE de Vittel jt vs. komisjon, EKL 1995, lk II-1247, punkt 47, ja 11. juuli 1996. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-528/93, T-542/93, T-543/93 ja T-546/93: Métropole Télévision jt vs. komisjon, EKL 1996, lk II-649, punkt 62).

36. Kolmandaks osales HLF artikli 93 lõikes 2 ette nähtud menetluses vastavalt eespool viidatud kohtuasjas Cofaz jt vs. komisjon tehtud otsuse punktides 24 ja 25 märgitud kriteeriumidele. Koos ADLiga esitas HLF kahel korral komisjonile oma kirjalikud märkused, esitas Price Waterhouse'i koostatud eksperdiarvamuse ja oli komisjoniga tihedates sidemetes (vt punkt 27 eespool).

37. Selles mõttes ei saa HLFi kritiseerida selle eest, et ta ei olnud menetluse algatamise aluseks oleva kaebuse esitaja (vt eespool viidatud kohtuotsus Cofaz jt vs. komisjon, punktid 24 ja 26). EStDV paragrahviga 82f kehtestatud amortisatsioonikäsitlest kasu saajana oli HLF selle sätte kehtivuse pikendamise poolt, mitte vastu. Samuti ei saa HLFilt nõuda, et ta tõendaks, et vaidlustatud otsus mõjutab oluliselt tema seisundit turul (vt eespool viidatud kohtuotsus Cofaz jt vs. komisjon, punkt 25). See kriteerium on oluline ainult selleks, et teha kindlaks, kas vaidlustatud abist kasu saava ettevõtja konkurendi esitatud hagi on vastuvõetav või mitte (vt kohtujurist Verloren van Themaati ettepanek eespool viidatud kohtuasjas Cofaz jt vs. komisjon, lk 406).

38. Neljandaks sõltub HLFi õiguslik kaitse ainult sellest, kas käesolev hagi tunnistatakse vastuvõetavaks või mitte. Nii EStDV paragrahv 82f kui ka vaidlustatud otsus on HLFi suhtes otsekohaldatavad. Kuna riiklikul tasandil ei ole vaja rakendusmeetmeid võtta, ei saa HLF esitada hagi Saksamaa kohtule ega saada kindlust vaidlustatud otsuse kehtivuse suhtes, esitades Euroopa Kohtule asutamislepingu artikli 177 alusel eelotsusetaotluse (22. oktoobri 1996. aasta otsus kohtuasjas T-330/94: Salt Union vs. komisjon, EKL 1996, lk II-1475, punkt 39, ja 7. novembri 1996. aasta otsus kohtuasjas T-298/94: Roquette Frères vs. nõukogu, EKL 1996, lk II-1531, punkt 45).

Esimese Astme Kohtu hinnang

39. Kõigepealt tuleb uurida HLFi ja ADLi kaebeõigust.

HLFi kaebeõigus

40. Asutamislepingu artikli 173 neljanda lõigu kohaselt võib iga füüsiline või juriidiline isik algatada menetluse temale adresseeritud otsuse vastu ja sellise otsuse vastu, mis teda otseselt ja isiklikult puudutab, kuigi vormiliselt on see teisele isikule adresseeritud määrus või otsus.

41. HLFi esitatud hagi vastuvõetavus sõltub seega sellest, kas vaidlustatud otsus, mis on adresseeritud Saksamaale, puudutab HLFi otseselt ja isiklikult.

42. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt saavad teised füüsilised ja juriidilised isikud, kes ei ole otsuse adreassaadid, väita, et see puudutab neid isiklikult asutamislepingu artikli 173 neljanda lõigu tähenduses, ainult siis, kui see otsus mõjutab neid nende eriliste omaduste tõttu või nende erilise olukorra tõttu, mis neid kõigi teiste isikute suhtes iseloomustab, ja selle tõttu teistest eristab analoogiliselt selle otsuse adreassaatidega (vt eespool viidatud kohtuotsus *Plaumann vs. komisjon*, punkt 107; 9. augusti 1995. aasta määrus kohtuasjas T-585/93: *Greenpeace jt vs. komisjon*, EKL 1995, lk II-2205, punkt 48, mida toetab 2. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-321/95 P: *Greenpeace Council jt vs. komisjon*, EKL 1998, lk I-1651, punktid 27 ja 28; 13. detsembri 1995. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-481/93 ja T-484/93: *Exporteurs in Levende Varkens jt vs. komisjon*, EKL 1995, lk II-2941, punkt 51, ja eespool viidatud kohtuotsus *Kahn Scheepvaart vs. komisjon*, punkt 37).

43. Käesolevas asjas tuleb tõdeda, et kuna vaidlustatud otsusega keelati EStDV paragrahvi 82f kehtivuse pikendamine 1. jaanuarist 1995 kuni 31. detsembrini 1999, siis mõjutati sellega iga füüsilise või juriidilise isiku seisundit, kes soetas uue, Saksamaal registreeritud lennuki ja kasutas seda rahvusvaheliseks kauba- või reisijateveoks või muude äriteenuste osutamiseks väljaspool Saksamaad. Sellisteks isikuteks on eelkõige lennuettevõtjad, lennukeid liisimise eesmärgil ostvad ettevõtjad ja individualiseeritud õhutransporditeenuseid osutavad ettevõtjad.

44. Lisaks teatasid pooled kohtuistungil, et EStDV paragrahvi 82f ette nähtud erikäsitlest said kasu ka kõik isikud, kellel on osalus investeerimisfondis, mille varade hulka kuulub mõni lennuk. Seega mõjutab vaidlustatud otsus ka neid isikuid.

45. Keelates üldkohaldatavate maksusätete kehtivuse pikendamise, näib vaidlustatud otsus – olgugi suunatud ühele liikmesriigile – nendest sätetest potentsiaalselt kasu saavate isikute seisukohalt olevat üldkohaldatav meede, mis hõlmab objektiivselt määratletud olukordi ning mis tekitab õiguslikke tagajärgi üldiselt ja abstraktselt määratletud isikute jaoks.

46. Seetõttu ei saa HLF väita, et eelis, millest ta vaidlustatud otsusega ilma jäi, oleks oma olemuselt individuaalne. Keelates EStDV paragrahvi 82f kehtivuse pikendamise, mõjutab vaidlustatud otsus HLFi ainult niivõrd, kui tema näol on tegemist kõnealuselt amortisatsioonikäsitlest võimaliku kasu saajaga, nagu ka iga teist ettevõtjat, kes on või võib tulevikus olla samas olukorras (vt 14. juuli 1983. aasta otsus kohtuasjas 231/82: *Spijker vs. komisjon*, EKL 1983, lk 2559, punkt 9; eespool viidatud kohtuotsus *Piraiki-Patraiki jt vs. komisjon*, punkt 14, ja eespool viidatud kohtuotsus *Van der Kooy jt vs. komisjon*, punkt 15).

47. Lisaks ei anna asjaolu, et HLFi näol on tegemist asutamislepingu artikli 93 lõike 2 tähenduses asjassepuutuva kolmanda isikuga, talle vaidlustatud otsuse hagemise õigust.

48. Asutamislepingu artiklis 93 sätestatud korra kohaselt tuleb riigiabi kontrollimise menetluses eristada ühelt poolt abi esialgse uurimise staadiumi, mis on kehtestatud artikli 93 lõikes 3 ja mille eesmärk on üksnes võimaldada komisjonil kõnealuse abi ühisturuga osalise või täieliku kokkusobivuse kohta esmane arvamus kujundada, ning artikli 93 lõikes 2 ette nähtud uurimise staadiumi (vt 2. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-367/95 P: komisjon vs. Sytraval ja Brink's France, EKL 1998, lk I-1719, punkt 38). See uurimise staadium on mõeldud selleks, et anda asjaomastele isikutele võimalus omapoolseid seisukohti esitada ja et komisjon saaks asja kõikide andmete kohta täielikku teavet koguda (vt 12. juuli 1973. aasta otsus kohtuasjas 70/72: komisjon vs. Saksamaa, EKL 1973 lk 813, punkt 19; 20. märtsi 1984. aasta otsus kohtuasjas 84/82: Saksamaa vs. komisjon, EKL 1984, lk 1451, punkt 13; eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Sytraval ja Brink's France, punkt 38, ja 15. septembri 1998. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-126/96 ja T-127/96: BFM ja EFIM vs. komisjon, EKL 1998, lk II-3437, punkt 45). Seetõttu nähakse ainult asutamislepingu artikli 93 lõikes 2 ette komisjoni kohustus paluda asjassepuutuvatel isikutel oma märkused esitada (vt eespool viidatud kohtuotsus Saksamaa vs. komisjon, punkt 13; eespool viidatud kohtuotsus Cook vs. komisjon, punkt 22, eespool viidatud kohtuotsus Matra vs. komisjon, punkt 16, ja 16. septembri 1998. aasta otsus kohtuasjas T-188/95: Waterleiding Maatschappij vs. komisjon, EKL 1998 lk II-3713, punkt 52).

49. Komisjoni otsus puudutab füüsilist või juriidilist isikut kolmanda huvitatud isiku seisundis isiklikult vaid siis, kui sellega keeldutakse asutamislepingu artikli 93 lõikega 2 ettenähtud abi uurimise staadiumi avamisest (vt eespool viidatud kohtuotsus Cook vs. komisjon, punktid 23–26; eespool viidatud kohtuotsus Matra vs. komisjon, punktid 17–20; eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Sytraval ja Brink's France, punktid 40, 41, 47 ja 48, ja 15. septembri 1998. aasta otsus kohtuasjas T-11/95: BP Chemicals vs. komisjon, EKL 1998, lk II-3235, punktid 88 ja 89). Sellisel juhul saab isik tagada, et tema menetlustagatised on talle kindlustatud, vaid siis, kui tal on võimalus vaidlustada otsus ühenduste kohtus (vt eespool viidatud kohtuotsused Cook vs. komisjon, punkt 23; Matra vs. komisjon, punkt 17; komisjon vs. Sytraval ja Brink's France, punkt 40, ja BP Chemicals vs. komisjon, punkt 89). Kui aga – nagu käesolevas asjas – komisjon võttis oma otsuse vastu pärast uurimise staadiumi lõppu, on kolmandatel asjassepuutuvatel isikutel tegelikult olnud võimalik oma menetlustagatise kasutada, nii et neid saa enam pelgalt nende staatuse tõttu käsitleda isikutena, keda otsus isiklikult puudutab.

50. Mis puutub HLFi osalemisse asutamislepingu artikli 93 lõikes 2 ette nähtud menetluses, siis see asjaolu iseenesest ei ole piisav HLFi individuaalseks eristamiseks otsuse adressaadiga võrdväärset moel.

51. Kohtupraktikast tuleneb, et riigiabi valdkonnas on selles menetluses osalemine vaid üks element, mis võimaldab määratleda, kas otsus, mille tühistamist füüsiline või juriidiline isik taotleb, puudutab teda isiklikult (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Cofaz jt vs. komisjon, punkt 25, ja 18. veebruari 1998. aasta määrus kohtuasjas T-189/97: Comité d'Entreprise de la Société Française de Production jt vs. komisjon, EKL 1998, lk II-335, punkt 44).

52. Lõpuks, isegi Saksamaa õiguses vastava õiguskaitsevahendi võimalik puudumine, nagu väidab HLF, ei saa viia selleni, et Esimese Astme Kohus ületab oma pädevuspiire, mis on paika pandud artikli 173 neljandas lõigus (vt 23. novembri 1995. aasta määrus kohtuasjas C-10/95 P: Asocarne vs. nõukogu, EKL 1995, lk I-4149, punkt 26; 24. aprilli 1996. aasta

määrus kohtuasjas C-87/95 P: CNPAAP vs. nõukogu, EKL 1996, lk I-2003, punkt 38, ja eespool viidatud kohtuotsus Kahn Scheepvaart vs. komisjon, punkt 50).

53. Eeltoodust tuleneb, et peale osalemise asutamislepingu artikli 93 lõikes 2 ette nähtud menetluses ei ole HLF tõendanud talle omaste tunnuste või teda iseloomustava olukorra olemasolu, mis eristaks teda kõigist teistest EStDV paragrahvidega 82f sätestatud amortisatsioonikäsitlusest võimaliku kasu saajatest.

54. Neil asjaoludel tuleb hagi pidada HLFi puudutavas osas vastuvõetamatuks ja puudub vajadus uurida, kas vaidlustatud otsus puudutab teda otseselt või mitte.

ADLi kaebeõigus

55. Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et teatud kategooria õigussubjektide kollektiivsete huvide kaitseks asutatud ühendus ei saa olla asutamislepingu artikli 173 neljanda lõigu tähenduses otseselt ja isiklikult puudutatud selle kategooria üldisi huve puudutavast meetmest (vt eelkõige eespool viidatud määrus Greenpeace jt vs. komisjon, punkt 59, mida toetab eespool viidatud Euroopa Kohtu otsus Greenpeace Council jt vs. komisjon, ning 18. detsembri 1997. aasta määrus kohtuasjas C-409/96 P: Sveriges Betodlars ja Henrikson vs. komisjon, EKL 1997, lk I-7531, punkt 45).

56. Kohtupraktika järgi ei ole sellisel ühendusel õigust esitada hagi taolise meetme tühistamiseks, välja arvatud erilistel asjaoludel, nagu näiteks teatud roll selle meetme võtmisele eelnenud menetluses, kui ühenduse liikmetel puudub individuaalne kaebeõigus (vt eespool viidatud määrus Sveriges Betodlars ja Henrikson vs. komisjon, punkt 45).

57. Käesolevas asjas on juba otsustatud, et vaidlustatud otsus ei puudutanud HLFi kui ADLi liiget isiklikult. Lisaks ei ole ADL esitanud ühtki tõendit, mis viitaks sellele, et ADLi teistel liikmetel on võimalik esitada vastuvõetav hagi. Seega ei saa otsustada, et ADL oleks õiguspäraselt asunud oma ühe või mitme liikme asemele (vt 6. juuli 1995. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-447/93 – T-449/93: AITEC jt vs. komisjon, EKL 1995, lk II-1971, punkt 62).

58. Seetõttu tuleb uurida, kas ADLi kaebeõigus võib olla põhjendatud eriliste asjaoludega.

59. Osutades eespool viidatud kohtuotsustele Van der Kooy jt vs. komisjon ning CIRFS jt vs. komisjon, väidab ADL, et tal on kaebeõigus, kuna vaidlustatud otsus mõjutab tema positsiooni komisjoni koostööpartnerina. Selle väite toetuseks märgib ADL, et (i) ta on asjaomase sektori esindaja, (ii) ta on asjassepuutuv isik, (iii) tal on liikmete volitus kaitsta nende huve asutamislepingu artikli 93 lõikes 2 ette nähtud menetluses, (iv) ta osales aktiivselt selles menetluses ja (v) ta on Saksamaa valitsuse privileeeritud koostööpartner.

60. Esimesed neli väidet viitavad vaid sellele, et ADL on suhelnud komisjoniga eesmärgiga kaitsta oma liikmete kollektiivseid huve. Need väited ei tõenda ADLi õigust esitada hagi vaidlustatud otsuse vastu.

61. Seoses ADLi kui Saksamaa valitsuse koostööpartneri staatusega tuleb tõdeda, et lisas K 14 esitatud dokumentidest ilmneb, et transpordiministeerium palus ADLil osaleda kolmel kohtumisel, et vahetada teavet ja koos teiste osalistega määratleda ühine tegutsemisviis suhetes komisjoniga. Sellistel kohtumistel osalemine ei anna ADLile läbirääkija staatust

eespool viidatud kohtuotsuste Van der Kooy jt vs. komisjon ning CIRFS jt vs. komisjon tähenduses.

62. Erinevalt hagevast ühendusest kohtuasjas Van der Kooy jt vs. komisjon, ei pidanud ADL läbirääkimisi ühegi kokkuleppe üle ega allkirjastanud ühtki kokkulepet, millega kehtestati komisjoni vaidlustatud maksusätteid või pikendati nende kehtivust. Ka ei pea ta vaidlustatud otsuse jõustamiseks alustama uusi läbirääkimisi ega sõlmima uut kokkulepet nende sätete kohta.

63. Lisaks, erinevalt hagevast ühendusest kohtuasjas CIRFS jt vs. komisjon, ei mänginud ADL mingit rolli õhustranspordisektori ümberstruktureerimises, pidades komisjoniga läbirääkimisi selles sektoris antava riigiabi piirangute kehtestamise, pikendamise või kohandamise üle.

64. Neil asjaoludel tuleb hagi pidada ka ADLi puudutavas osas vastuvõetamatuks.

65. Kui ADLi hagi tunnistatakse vastuvõetavaks, arvestades käesoleva kohtuvaidluse asjaolusid ehk seda, et vaidlustatud otsus ei puuduta ADLi liikmeid isiklikult ja et ADLil puudub kaebeõigus, siis võimaldataks seeläbi füüsilistel ja juriidilistel isikutel hoida kollektiivse hagi abil kõrvale asutamislepingu artikli 173 neljanda lõigu nõuetest (vt eespool viidatud kohtuotsus AITEC jt vs. komisjon, punkt 60).

66. Kõigist eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et hagi on tervikuna vastuvõetamatu.

Kohtukulud

67. Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna hagejad on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb mõista kohtukulud välja neilt, võttes arvesse komisjoni nõudeid.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (viies koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

1. Jätta hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata.

2. Mõista kohtukulud solidaarselt välja hagejatelt.

Cooke

García-Valdecasas

Lindh

Pirrung

Vilaras

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 11. veebruaril 1999 Luxembourgis.

Kohtusekretär

H. Jung

Koja esimees

J. D. Cooke